

Orientmattsällskapet Pazyryk

Verksamhetsberättelse för det 29:e verksamhetsåret, den 1/1 – 31/12 2014.

Under året har följande programpunkter genomförts:

Show and Tell den 3 februari

2014 inleddes traditionellt med Show and Tell men däremot i en oprövad lokal, nämligen Tanto Seniorlokus på Rosenlundsgatan 44. Det innebar att styrelsen fick utökade planeringsuppgifter i form av inköp och servering av smörgåstårter, vin, vatten, kaffe och kaka. Smärre logistiska problem uppstod denna första gång men medlemmarna, ett 40-tal, deltog hur som helst med liv och lust. Pazyryk hade dessutom nöjet att hälsa Tim Steinert och Birgit Voss från tidskriften Carpet Collector välkomna, en skrift som utges i Hamburg. Avsikten var att göra ett reportage om en typisk Pazyryk-aktivitet samt att allmänt orientera om den svenska textila marknaden. Många både fina och gamla textilier i olika tekniker blev föremål för diskussion, bedömning och analys, bl.a. kinamattor, turkmenska chuvaler, en tältdörrprydnad av den ovanliga stammen Karakalpak, en trolig khamseh från Fars, belucher, en finsk rya daterad 1868, en skånsk ”trensaflossa” i form av en kudde, ett par små fina persiska väskor för förvaring av personliga tillhörigheter, en större jafkurdfrott samt en attraktiv centralanatolisk matta från 1800-talet mitt. Kvällen kom sedan att lovordande beskrivas i ord och bild i nummer 3/2014 av Carpet Collector, som också innehöll särskilda porträtt av Peter Willborg, Magnus Svensson, Gunnar Nilsson och Sonny Bertsson.

Den älskade trasmattan den 26 februari

Antikvarien Kerstin Ankert föreläste för ett 30-tal medlemmar utifrån boken ”Den svenska trasmattan – en kulturhistoria”, som hon är medförfattare till. Det framkom att trasmattan i sin nuvarande form har sitt upphov under 1800-talets mitt, då s.k. lumpapper ersattes av trämassa. Begagnade tyger från hushållens olika användningsområden blev över och förvandlades i hemmen till mattor. Dessa vävdes till mattor på enkla vävstolar, vars bredd tillät framställning av mattor som oftast var smala och relativt långa. Teknikerna var mestadels enkla, den enklaste var tuskaft, men Kerstin visade även bilder på något mer komplicerade tillvägagångssätt med ”inplock”, som inte bara följde horisontella inslag utan gav diagonala mönstereffekter. Intresset för trasmattan från den under 1800-talets slut framväxande hemslöjdsrörelsen var dock ibland måttligt. Ett antal interiörer ur boken från gamla hem, flera av dem från Hälsingland, gav intressanta tidsbilder. Trasmattan fanns - och finns - spridd över hela Norden avslutade Kerstin Ankert.

Årsmöte med föredrag den 17 mars

I närvaro av 52 medlemmar höll sällskapet sitt ordinarie årsmöte i Tanto Seniorlokus, Rosenlundsgatan 44. Till årsmötets ordförande valdes Claes-Göran Swahn. Mötets val av funktionärer och efterföljande konstituerande styrelsemöte gav föreningen följande styrelse:

Claes-Göran Swahn, ordf., omval, cgswhan@gmail.com, Hans Ringstam, vice ordf., omval, hans.ringstam@comhem.se, Thomas Fürth, sekreterare, omval, fuerth.thomas@gmail.com, Annelie Ulfhielm, kassör, vald 2013, annelie@ulfhielm.se, Susanne Burholm, ledamot, omval, susanne.burholm@telia.com, Inga Lundberg, ledamot, vald 2013, ingalundberg@gmail.com, Kerstin Sundström, ledamot, nyval,

kerstin_sundstrom@hotmail.com.

Efter att en gemensam måltid intagits avslutades sammankomsten med att sällskapets medlem Christer Palmborg visade bilder på och underhållande talade om "Den orientaliska mattan i renässanskonsten".

Afsharerna den 22 april

På Södergården tog 37 medlemmar del av Helena Bani-Shorakas föreläsning om Irans nomadstammar med inriktning på afsharerna. Hon beskrev nomadstammarnas uppbyggnad med de enskilda hushållen som minsta enheter med understammen och stammen som överordnade begrepp. Stammarna har i olika kombinationer bildat konfederationer, som avlöst varandra som de härskande dynastierna (t.ex. Afshardynastien 1736 – 1747). Afsharernas kärnområde är idag nordvästra Iran. Enklaver finns, t.ex. i Kerman-området, som vi förknippar med de mattknyttande afsharerna. För att etablera en modern stat av västerländsk modell har Irans centralmakt under 1900-talet försökt minska stammarnas politiska betydelse. Däremot används företrädare för de olika folkstammarna i sina färgrika dräkter gärna som pikanta accenter i Irans turistbroschyrer.

Öppen visning av Bukowskis Moderna den 25 april

Ett femtontal Pazyrykmedlemmar infann sig till den öppna lunchvisningen av Bukowskis moderna auktion. Anette Granlund berättade att ett ovanligt stort antal textilier var till försäljning och visade några favoriter. Genomsnittligt var kvalitén på utbudet hög. Förutom ett flertal svenska mattor tilldrog sig den intrikata vävnaden med delvis öppen varp designad av Dubuffé stort intresse och den hade också ett högt utropspris.

Afsharexposé den 8 maj

Ett 30-tal medlemmar hade samlats hos Peter Willborg för att höra Peter föreläsa om afsharmattor. De mattknyttande afsharerna fanns i trakterna runt Kerman och knöt oftast relativt kvadratiska mattor både på nomad- och bymanér. Mönster, teknik och andra kännetecken uppvisar stor mångfald. Exempelvis varierade knuten mellan asymmetrisk öppen till höger och symmetrisk. Vissa äldre mattor kunde vara försedda med vackra vävda avslutningar och materialet i varpen kunde vara ull eller bomull. En ibland extra knuten smal bård på ena kortsidan (som bidrog till ett asymmetriskt intryck?) hör också till särdragen. Mattorna benämns med stammens namn och ofta med tillägg av ett by- eller stadsnamn. Avslutningsvis utlovades en repris, då många intresserade inte fått plats denna kväll.

Visning av Bukowskis klassiska auktion den 28 maj

Enligt traditionen samlades ett 40-tal medlemmar på Bukowskis för en visning av textilierna, främst mattorna, på Bukowskis vårkvalité. Anette Granlund stod som vanligt för en både professionell och entusiastisk genomgång. Flera ovanligt stora mattor, bl.a. en enorm Mahal, krävde utrymme, varför antalet exponerade objekt var något färre än vanligt. Visningen inkluderade bl.a. heris- och kashanmattor, qashqaier, kinesiska mattor, finska ryor, skånska åkdynor och ett uzbekiskt suzani-broderi.

Visning av Stockholms Auktionsverks klassiska auktion den 2 juni

Magnus Svensson visade och diskuterade mattor och andra textilier på Stockholms Auktionsverks klassiska vårauktion för ett 35-tal medlemmar. En stor kinesisk matta från tidigt 1800-tal var så pass intressant, att den förväntades återköpas av kinesiska intressenter. Heris- och kashanmattor av olika kvaliteer, kaukaser och anatoler fanns representerade. Ur Biby fideikomiss samlingar kom en väl antik, inte alltför vanlig Kula (en "kolhandlarkula"). Den för Pazyryk från höstprogrammet 2013 bekante samlaren Per Axel Hylta avyttrade enligt katalogtexten ett antal fina skånska textilier.

Afsharexposé i repris den 16 september

Beroende på stort intresse övertecknades Peter Willborgs afsharexposé under våren - 14. En repris med ett 30-tal medlemmar genomfördes därför i Peters affär. Denna gång kom intresset att något mer riktas mot olika afsharvarianter såsom afsharmattor med symmetrisk knut, persiska bymattor med afsharpåverkan med asymmetrisk knut ö.t.h. och afshar kohi, bergsafsharer. De typiska karaktärsdragen poängterades också, kvadratisk form, olikfärgad stadkant och en extra, gärna snedbandad kortsidesbård.

Show and Tell den 1 oktober

Höstens upplaga av Show and Tell gick som vanligt av stapeln på Södergården. Relativt få, ett 25-tal, medlemmar deltog med ett 15-tal textilier. Det hade det goda med sig, att det fanns gott om tid för både kaffepaus och analys och diskussion av smått och stort. Bl.a. deltog Magnus Svensson på ett konstruktivt sätt med sina kunskaper. Textilerna var från Kina och Indien i öster till allra västligaste Anatolien i och med att en väl antik bönematta, troligen från Bandirma, med påtaglig patina visades upp. Mattan från Kina var en välknuten, ganska ny bönematta med silkeslugg och med persiskt mönster, medan den indiska vävnaden var en dekorativ, stor sjal. I övrigt fanns större och mindre väskor från Kaukasus, Anatolien och nordvästra och nordöstra Iran som vanligt uppe på grupparbetsborden.

Skånska textilier den 27 oktober

35 medlemmar kom till Södergården för att se Gunnar Nilssons visning av en del av sin förnämliga samling av vävnader från ca 1750 till ca 1850. Textilerna bestod av åkdynor, jynnen, dvs. kuddvar, och bänkalängder, i allmänhet gjorda av kvinnor/döttrar på skånska gårdar som bevis på burgenhet, som hemgiftsgods och för användning vid högtidliga tillfällen. Det fanns även ”professionella” väverskor som erbjöd sina tjänster genom att för olika gårdar tillverka vävnader på uppdrag. Skillnaden mellan egentillverkade produkter och dem som var gjorda på uppdrag kunde ibland vara ganska stor; de senare var i allmänhet mycket välgjorda men kunde i gengäld tappa i charm. De tekniker vi fick se var olika broderier på tuskaftgrund, även kallad vadmal, halvkrabba och krabbasnår, flamsk- och röllakansvävar. Desiree Koslin avslutade kvällen med att i ord och bild presentera en textilanalys av ett set bestående av två jynnen (varav ett för åskådlighetens skull var vänt ut och in) och en åkdyna signerade och daterade 1836. Kvällen uppfattades som mycket givande av de närvarande.

Grundkurs i orientalisk mattkunskap den 15-16 november

Kursen som har lång tradition i Pazyryk fick en trög start vad gäller anmälningar men blev i stort fulltecknad även denna gång; 19 mycket entusiastiska deltagare mötte upp på lördag förmiddag liksom kursledarna Ingemar Albertsson, Ralf Hansen och Claes-Göran Swahn. Kursen var som vanligt späckad med både fakta och frågor. Deltagarna hade - också som vanligt - tagit med sig mattor och textilier som analyserades och diskuterades, ett alltid uppskattat kursmoment. Bra och dåliga mattor, kelimer och svenska mattor, en orientmattas uppbyggnad och färger samt en exposé över mattproducerande länder från väst till öst var andra moment i kursen, som hölls i Peter Willborgs lagningsateljé.

Visning av Stockholms Auktionsverks klassiska auktion den 24 november

Den 24 november hade ca 50 medlemmar infunnit sig för att höra Ralf Hansen guida kunnigt och intresseväckande bland mattorna på höstens kvalitetsauktion på Stockholms auktionsverk. Bland de 70 alstren fanns kinamattor, en mongolisk matta med tigemotiv, persiska mattor såsom antika och semiantika herismattor, en bakhtyari med ovanligt mönster, kaukaser såsom en gallerimatta med typiskt lenkoranmönster och en kazak karachov, som var sliten men hel. Det turkmenska utbudet bestod av en slätväv, attribuerad till yomudstammen, och en tekke-chuval med fin ornamentik men som tyvärr uppvisade lite färgfällning.

Visning av Bukowskis klassiska auktion den 28 november

Anette Granlund visade textilierna på Bukowskis höstkvalité inför 20-talet medlemmar. Fredag kväll var troligen anledningen till det begränsade deltagarantalet. Stora stadsmattor dominerade, såsom flera herismattor, esfahaner, tabrizer och kashaner, en 12 m² stor, kvadratisk kerman ravar med millefleurs-liknande dekor och en 25 m² stor semiantik kerman, lämplig som barnkammarmatta med sina djurbilder, tyckte någon. Andra inslag i textilsamlingen utgjordes av en antik beshir, en antik gallerishirvan, ett par skånska åkdynor, en flandrisk 1500-talstapet och, första numret i textilsamlingen icke att förglömma, påve Franciskus kalott.

Julfest hos Galleri Frenberg den 10 december

Som vanligt var stämningen god när ett 70-tal medlemmar efter hand, beroende på trafikkaos, dök upp hos Frenbergs. Glöggmingel följdes av jullandgång med drycker. Kvällens mycket uppskattade speciella aktivitet svarade Bo Nestrell för, som visade bilder som hans far Gerhard och han själv hade tagit vid inköpsresor till olika mattproducerande regioner med början under 60-talet. Bilderna visade både basarer, knyterier, familjeliv och stadsvyer med tidstypisk känsla. Lotteriet som följde betydde nära nog storslam för styrelsen! Inga Lundberg drog första vinsten och sedan vann Sundströms för tredje året i rad. Inga återkom med en vinstlott men skänkte generöst sin vinst nr. två, en praktbok, som Tomas Birath då vann. Till sist var det Susanne Burholms tur att vinna - till allmän munterhet över slumpens nycker. Claes-Göran Swahn avslutade med att tacka Frenbergs för värdskapet, medlemmarna för det gångna årets goda uppslutning och önskade alla trevliga kommande helger.

Styrelsen

Styrelsen har haft sex protokollförda sammanträden och ett planeringsmöte under 2014; den 16 januari, 24 mars, 9 juni, 26 augusti, 24 september (planeringsmöte 14 oktober) och 25 november. Ett stort antal informella kontakter mellan styrelsemedlemmarna har därtill tagits genom e-post och telefon. Styrelsen är inte arvoderad. Den äter däremot årligen en gemensam middag i anslutning till sitt januari-sammanträde på föreningens bekostnad.

Fördelning av arbetsuppgifter

Claes-Göran Swahn, ordförande, sammankallande, övergripande ansvarig för styrelsens arbete och ansvarig för medlemmarnas anmälningar till aktiviteter.
Hans Ringstam, vice ordförande, planeringsansvarig och ansvarig för programutskick.
Susanne Burholm, planeringsansvarig och ansvarig för hemsidan.
Thomas Fürth, planeringsansvarig och ansvarig för sammanträdesprotokoll.
Inga Lundberg, planeringsansvarig.
Kerstin Sundström, planeringsansvarig.
Annelie Ulfhielm, planeringsansvarig och ansvarig för ekonomi och medlemsregister.

Revisorer

Ordinarie revisorer har varit Ingrid Killander (sammankallande) och Sören Akselson med Jan-Inge Bengtsson som suppleant.

Valberedning

Valberedningen har bestått av Eva Ölwing (sammankallande) och Rigmor Bohman.

Antal medlemmar

Orientmattsällskapet hade 2014-12-31 285 medlemmar, en minskning med 3 medlemmar från 2013.

Hedersmedlemmar

Av årsmöten utsedda hedersmedlemmar:

Ingemar Albertsson, Anette Granlund, Ralf Hansen, Peter Willborg.

Under året gjorda inventarieinköp

Styrelsen har endast köpt in förbrukningsmaterial inför de olika programpunkterna.

Donation av textillitteratur

Framlidne hedersmedlemmen Bertil Wennergrens familj donerade i slutet av året cirka 250 böcker inom matt- och textilområdet till Pazyryk.

Marknadsföring

Den under 2012 reviderade och kvarvarande upplagan av reklamfoldern har i början av året distribuerats till lämpliga ställen i Stockholm och Uppsala.

Styrelsen har under året regelmässigt daterat upp hemsidan text- och bildmässigt med de genomförda programpunkterna och har efter hand lagt in övrig aktuell information. Under året besöktes hemsidan 2187 gånger av 1323 individer. Bland annat var antalet besök från USA och Tyskland sammanlagt 357. Sex sidor besöktes genomsnittligt per gång.

Stockholm den 14 januari 2015

För styrelsen

Claes-Göran Swahn
Ordförande